

Temeljem članka 13. stavak 1. i 4. Zakona o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvitku („Službeni glasnik RS“, broj 10/13, 142/14, 103/15 i 101/16), i članka 33. stavak 1. točka 6. Statuta grada Subotice („Službeni list Općine Subotica“, br. 26/08 i 27/08–ispravak i „Službeni list Grada Subotice“, br. 46/11 i 15/13), i Rješenja o davanju prethodne suglasnosti na Prijedlog programa mjera potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka grada Subotice za 2018. godinu, Ministarstva poljoprivrede i zaštite okoliša Republike Srbije broj: 320 – 00 – 03050/2018 – 09 od 04.05.2018. godine

Skupština grada Subotice, na ..... sjednici održanoj dana ..... 2018. godine, donijela je

R J E Š E N J E

o donošenju Programa mjera potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka Grada Subotice za 2018. godinu

I.

Donosi se Program mjera potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka Grada Subotice za 2018. godinu.

II.

Program mjera potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka Grada Subotice za 2018. godinu je sastavni dio ovoga rješenja.

III.

Ovo rješenje objaviti u „Službenom listu grada Subotice“.

Obrazloženje

Pravni temelj: Člankom 13. stavak 1. i 4. Zakona o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvitku („Službeni glasnik RS“, broj 10/13, 142/14, 103/15 i 101/16), propisano je da jedinice lokalne samouprave mogu utvrđivati mjere potpore za provedbu poljoprivredne politike i mjere politike ruralnog razvitka za područje teritorija jedinice lokalne samouprave, i članak 33. stavak 1. točka 6. Statuta grada Subotice („Službeni list Općine Subotica“, br. 26/08 i 27/08–ispravak i „Službeni list Grada Subotice“, br. 46/11 i 15/13) kojim je propisano da Skupština donosi propise i druge opće akte.

Razlog donošenja: Služba za poljoprivredu i poljoprivredno zemljište je sukladno Zakonu o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvitku i uputi Ministarstva poljoprivrede i zaštite okoliša izradila prijedlog Programa mjera potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka grada Subotice za 2018. godinu. Program se sastoji od tri dijela i to: Opće informacije i tablični prikaz mjera, Opis planiranih mjera i Identifikacijska karta.

U cilju unaprjeđenja kvalitete života ljudi koji žive u ruralnim područjima na teritoriju Grada Subotice, Skupština grada uz Suglasnost Ministarstva poljoprivrede i zaštite okoliša, donosi Program mjera potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka Grada Subotice za 2018. godinu.

Sukladno izloženom, predlaže se donošenje Rješenja u tekstu kako je dano u materijalu.

Izvršitelj: Za izvršenje ovoga Rješenja i Programa skrbit će Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša.

Rok izvršenja: Izvršenje ovoga Rješenja i Programa će se provesti tijekom 2018. godine.

Izvor sredstava potrebnih za realizaciju: Za realizaciju Rješenja odnosno mjera iz Programa osigurana su sredstva Planom korištenja aroprijacija – Financijski plan programa 5: Razvitak poljoprivrede za 2018. godinu.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
Број: 320-00-03050/2018-09
Датум: 4. мај 2018. године
Београд
Немањина 22-26

На основу члана 13. став 4. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15 и 101/16),

По овлашћењу министра број: 119-01-5/19/2017-09 од 25. јула 2017. године државни секретар у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

РЕШЕЊЕ

о давању претходне сагласности на Предлог програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Суботице за 2018. годину

I.

Даје се претходна сагласност на Предлог програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Суботице за 2018. годину (у прилогу Решења и чини његов саставни део), који је доставила Градска управа, Секретаријат за пољопривреду и заштиту животне средине града Суботице, дописом број: IV-08-320-59/2018 од 20. априла 2018. године.

II.

Ово решење доставити Градској управи, Секретаријату за пољопривреду и заштиту животне средине града Суботице, на даљу надлежност.

Образложење

Градска управа, Секретаријат за пољопривреду и заштиту животне средине града Суботице, дописом број: IV-08-320-59/2018 од 20. априла 2018. године, доставила је Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, ради давања претходне сагласности, Предлог програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Суботице за 2018. годину (у даљем тексту: Предлог програма).

Чланом 13. став 1. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16 - у даљем тексту: Закон), прописано је да органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере подршке за спровођење

пољопривредне политике за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, осим директних плаћања, а која се не односе на регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима и регресе за репродуктивни материјал и то само за вештачко осеменавање, као и мере политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Чланом 13. став 3. Закона прописано је да се средства за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја обезбеђују у буџету аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и користе се у складу са програмом подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја.

Одредбом члана 13. став 4. Закона прописано је да програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја доноси надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, уз претходну сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде.

Чланом 13. став 5. Закона прописано је да подршка спровођења пољопривредне политике и политике руралног развоја у аутономној покрајини и јединицама локалне самоуправе не може бити у супротности са Националним програмом за пољопривреду и Националним програмом руралног развоја.

С обзиром на то да није донет национални програм руралног развоја за следећи програмски период, не постоји важећи национални програм за рурални развој са којим је могуће извршити упоређивање достављеног Предлога програма, односно утврдити усклађеност мера руралног развоја које су наведене у достављеном Предлогу програма.

Имајући у виду да су достављеним Предлогом програма утврђене мере подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Суботице за 2018. годину, да су средства обезбеђена у буџету града Суботице, као и да мере утврђене Предлогом програма нису у супротности са одредбом члана 13. став 1. Закона, којом је јасно прописано које врсте мера подршке не могу да утврђују органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и нису у супротности са Националним програмом за пољопривреду, решено је као у диспозитиву.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА
И ВОДОПРИВРЕДЕ
ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР
Жељко Радошевић
Жељко Радошевић
по овлашћењу министра
број: 119-01-5/19/2017-09
од 25. јула 2017. године

Temeljem članka 13. Zakona o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvitku („Sl. glasnik RS“, br. 10/13, 142/14, 103/15 i 101/16) i članka 33. stavak 1. točka 6. Statuta grada Subotice („Službeni list Općine Subotica“, br. 26/08 i 27/08 – ispr. „Službeni list Grada Subotice“, br. 46/11 i 15/13) i Rješenja o davanju prethodne suglasnosti Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva broj: 320-00-03-050/2018-09 od 04. svibnja 2018. godine, Skupština grada Subotice, na _____ sjednici održanoj dana _____ godine, donosi

**PROGRAM MJERA POTPORE ZA PROVEDBU
POLJOPRIVREDNE POLITIKE I POLITIKE
RURALNOG RAZVITKA GRADA SUBOTICE
ZA 2018. GODINU**

I. OPĆE INFORMACIJE I TABLIČNI PRIKAZ PLANIRANIH MJERA

1.1 Analiza postojećeg stanja

1.1.1. Geografske i administrativne karakteristike

Područje grada Subotice nalazi se na površini od 1.007,36 km² na sjeveru Republike Srbije, uz granicu s Republikom Mađarskom, na 46° 05' 55" sjeverne geografske širine i 19° 39' 47" istočne geografske duljine. Prosječna nadmorska visina Subotice je 114 m, 40 m iznad razine Tise kod Kanjiže do 32 m iznad razine Dunava kod Baje. Pored Subotice prolazi međunarodna cesta E-75. Do graničnog prijelaza Kelebija ima 10 km, a do Horgoša 30 km. Sjeverno od Grada je plodna pješčara s vinogradima i voćnjacima, a južno zemlja oranica.

Danas na cjelokupnom području grada (s prigradskim naseljima) živi 141.554 stanovnika od čega je gradsko 68,74%, a 31,26% naseljava 19 ruralnih naselja. Prosječna gustoća naseljenosti je 140 stanovnika/km². Osim toga, grad ima i 18 gradskih naselja, to znači da Grad Subotica ukupno ima 37 mjesnih zajednica.

Gradska naselja: Aleksandrovo, Bajnat, Centar I., Centar II., Centar III., Dudova šuma, Gat, Ker, Kertvaroš, Makova sedmica, Mali Radanovac, Novi Grad, Mali Bajmok, Novo Selo, Pješčara, Prozivka, Radanovac, Zorka i Željezničko naselje.

Ruralne mjesne zajednice: Bajmak, Bački Vinogradi, Bačko Dušanovo, Bikovo, Čantavir, Đurđin, Hajdukovo, Kelebija, Mirgeš, Mala Bosna, Mišićevo, Novi Žednik, Palić, Žednik, Šupljak, Tavankut, Verušić i Višnjevac.

1.1.2. Prirodni uvjeti i okoliš

Grad Subotica se prostire na dijelovima dvije bio geografske cjeline: Subotičke pješčare i Bačke praporne zaravni (praporna zaravan Telečka).

Subotička pješčara se prostire sjeverno od Subotice i predstavlja valovitu površinu sastavljenu od eolskog pijeska. Najveći dio je stabiliziran ozelenjivanjem, dok je na obradivim površinama izražen utjecaj djelovanja eolske erozije. Karakterizira je dinski reljef. Zbog velike sabirne površine pijeska i nepropusnog sloja alkaliziranog prapora, pješčara se odlikuje pojavom podzemne vode, čija blizina predstavlja veoma povoljnu karakteristiku. Navedene karakteristike stvaraju predjel sa specifičnim mozaičnim rasporedom različitih ekosustava na pjeskovitoj podlozi i velikom raznovrsnošću flore i faune.

Bačka praporna zaravan predstavlja valovitu površinu koja obuhvaća južni dio područja Grada. Teren je u cijelosti izgrađen od prapora koji je pri površini humificiran i predstavlja obradivo zemljište. Od zemljišta su zastupljeni plodna crnica i livadske crnice. Od geomorfoloških elemenata prevladavaju brežuljci i interkolinske depresije, prisutne su i vrtače, a posebnu karakteristiku području daju dolovi, koji su uglavnom doline potoka: Čik, Krivaja i Kireš.

Konfiguracija zemljišta je izrazito ravničarska s mjestimičnim pojavama malih brežuljaka.

Klima Subotice pripada zoni umjereno kontinentalne klime. Otvorenost ovog prostora prema sjeveru i zapadu omogućava veći utjecaj zračnih strujanja tako da dolazi do većih kolebanja temperature zraka, padalina i vjetrova. Jesen je toplija od proljeća, a prijelaz od zime ka ljetu je oštiji nego što je od ljeta ka zimi.

Grad Subotica se prostire na 100.736,10 ha od čega se šume prostiru na 4.457,76 ha (po podatku JP „Vojvodinašume“) što iznosi 4,43% pošumljenosti područja. S druge strane, prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, prema popisu iz 2011. godine pod šumom

na području grada Subotica je 3.728 ha, pri čemu je u državnom vlasništvu 3.689 ha, a u privatnom 39 ha. Stvarno stanje pošumljenosti se ne zna obzirom na to da je Zakonom o šumama („Službeni glasnik RS“, broj: 30/2010 i 93/2012) propisano da se pod šumom podrazumijevaju i površine veće od 5 ari obrasle šumskim drvećem u što spadaju i zaštitni pojasevi,*1. Inventura zaštitnih pojaseva i drugih površina većih od 5 ari obraslih šumskim drvećem na području Grada nije rađena. Međutim, ostaje činjenica da je stanje pošumljenosti područja Grada ispod 5%, a da bi se postigla optimalna šumovitost područja od 14,2% trebalo bi pošumiti još oko 10.000 ha.

U Gradu Subotici sjeverni dio zauzimaju dijelovi Subotičko-horgoške pješčare, od Tavankuta do Horgoša. Najveći dio tog prostora obuhvaćaju subotičke šume, čiji južni obod okružuje Grad od sjeverozapada do jugoistoka. Ove šume, nastale ljudskim radom u proteklih 150 godina u cilju vezivanja pijeska i sprječavanja djelovanja eolske erozije, čine danas zaštitno zelenilo oko Subotice. Na ovaj pojas se nadovezuje zelenilo Palića s Paličkim i Ludaškim jezerom i u nastavku Selevenjske pustare sa Selevenjskom šumom. Južni dio Grada obuhvaća poljoprivredno zemljište s malo zelenila u ataru gdje je prirodna vegetacija opstala samo u fragmentima. Uslijed toga je krajnje ugrožena zajedno sa životinjskim vrstama, kojima osigurava stanište.

Područje Subotičke pješčare je u dalekoj prošlosti dobrim dijelom bilo bez šumske vegetacije, izuzev utjecajne zone Kereša i mikrolokaliteta s visokom razinom podzemnih voda gdje je formirana autohtona šumska vegetacija (domaće topole, vrbe, hrast lužnjak, jasen). Od kraja XVIII. stoljeća pošumljavanjima provedenim radi smanjivanja eolske erozije formirana je šumska vegetacija u sadašnjem obliku. Osim domaćih vrsta, za pošumljavanje su korišteni bagrem i crni bor. Tijekom vremena postotak domaćih vrsta je sve više smanjivan u šumskim kulturama, a prevladale su monokulture stranih vrsta: bagrem, hibridne topole, crni bor i koprivić. Većina šumskog fonda u našim šumama su umjetnog porijekla, a glavne vrste su alohtone. Najviše je bagrema (*Robinia pseudoacacia*) s 60,29%, zatim bora (*Pinus nigra*) 22,53%, euroameričke topole (*Populus euroamjericana*) s 8,65%, američkog jasena (*Fraxinus excelsior*) i koprivića (*Celtis australis*) s 2,80% i ove vrste čine preko 90% šumskog fonda. Autohtone vrste, bijela i crna topola a 3,95% (*Populus alba* i *P. nigra*) i hrast lužnjak (*Quercus robur*), a 1,78% čine manje od 10% površina pod šumama. Obnavljanje odnosno pošumljavanje na pješčarnom staništu je kompleksni zadatak koji ovisi o klimatskim uvjetima. Prirodno obnavljanje autohtonih vrsta je teško obzirom na to da se razina podzemnih voda uslijed melioracija spustio toliko da ih pomladak i mlade sadnice ne mogu doseći. Javlja se i pojava prirodne obnove unesenih stranih vrsta (bagrem, koprivić, bor) što ukazuje na promjenu stanišnih uvjeta i pridonosi ublažavanju oštarih klimatskih faktora na pijesku. Šumovitost područja se održava na približnoj razini od 4.500 ha posljednjih nekoliko razdoblja (4.457,76 ha po posljednjem premjeru iz 2000. godine). S aspekta zaštite prirodnih izvornih vrijednosti, ove uglavnom monokulture ne posjeduju karakteristike šumskih ekosustava i ne pridonose očuvanju biodiverziteta. Ove šume su zaštitnog tipa, njihova proizvodna funkcija je sekundarna, tako da se planirana zaštita može uklopiti u održivi oblik korištenja šumskog resursa i razvijanje ekoloških funkcija. Raspored ovih vrijednih površina je također neodgovarajući, jer su grupirane uglavnom u sjevernom dijelu Grada. U južnom dijelu prevladavaju otvorene poljoprivredne površine s premalo potrebnih struktura koje pridonose kvaliteti okoliša kao što su: razni zaštitni pojasevi, živice, remize, ekološki koridori, itd.

---

*1 U svakom slučaju to je daleko ispod prosjeka Republike Srbije, čije površine pod šumom iznose 2.250.000 hektara, pa je površina pod šumama na području grada Subotica na razini između 0,1 i 0,2 % u odnosu na površine pod šumom u Republici Srbiji.

STANJE I TRENDOWI U RURALNIM PODRUČJIMA

1.1.3. Demografske karakteristike i trendovi

Temeljem podataka iz popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Grad Subotica je imao 141.554 stanovnika. Uslijed negativnog prirodnog prirasta i sve učestalijih migracija stanovništva, broj stanovnika je u konstantnom opadanju.

Temeljem procjena Republičkog zavoda za statistiku, procijenjeni broj stanovnika Grada Subotice na dan 30. 06. 2016. godine je iznosio 138.331 stanovnika.²

Službeni rezultati popisa stanovništva iz 2011. godine prikazuju sljedeću disperziju prema mjestu stanovanja na području grada Subotice:

GRADSKJE MJESNE ZAJEDNICE		PRIGRADSKJE MJESNE ZAJEDNICE	
1. ALEKSANDROVO	6.669	1. BAČKI VINOGRADI	1.922
2. BAJNAT	2.712	2. BAČKO DUŠANOVO	627
3. CENTAR I.	3.032	3. BAJMAK	7.414
4. CENTAR II.	3.137	4. BIKOVO	1.188
5. CENTAR III.	4.157	5. ČANTAVIR	6.591
6. DUDOVA ŠUMA	10.259	6. ĐURĐIN	1.441
7. GAT	4.063	7. HAJDUKOVO	2.313
8. KER	3.916	8. KELEBIJA	2.142
9. KERTVAROŠ	7.338	9. MIRGEŠ	1.067
10. MAKOVA SEDMICA	4.820	10. MIŠIČEVO	377
11. MALI BAJMOK	4.884	11. MALA BOSNA	1.076
12. MALI RADANOVAC	4.617	12. PALIĆ	6.969
13. NOVI GRAD	2.742	13. NOVI ŽEDNIK	2.327
14. NOVO SELO	7.851	14. ŽEDNIK	1.876
15. PJEŠČARA	6.037	15. ŠUPLJAK	1.115
16. PROZIVKA	8.704	16. TAVANKUT	3.424
17. RADANOVAC	2.096	17. VERUŠIĆ	708
18. ŽELJEZNIČKO NASELJE	5.914	18. VIŠNJEVAC	543
19. ZORKA	5.486		
UKUPNO	98.434	UKUPNO	43.120
UKUPNO NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE		141.554	

Tablica 1. Ukupni broj stanovnika na području grada Subotice³

Kretanje ukupnog broja stanovništva općine Subotica do 1981. godine bilježi tendenciju rasta, a od 1981. godine do posljednjeg popisa 2011. godine uočena je negativna tendencija. Razvoj stanovništva Subotice karakterizira tri globalna demografska procesa: (1) ukupna depopulacija (pad broja stanovnika); (2) prirodna depopulacija (broj umrlih stanovnika premašuje broj živorođene djece) i (3) demografsko starenje. Tijekom 90-tih godina došlo je do brojnih društveno-ekonomskih i političkih promjena koje su utjecale na kretanje broja stanovnika. Najveći utjecaj na demografske promjene imala su velika migracijska kretanja koja su pridonijela priljevu izbjeglih i raseljenih osoba u Suboticu, s jedne strane, dok je ekonomska i politička nestabilnost pridonijela povećanom odlasku u inozemstvo, s druge strane. Složena bilanca ovih kretanja samo je jedna komponenta ukupne dinamike, a u sudjelovanju s prirodnim kretanjem koje karakterizira nastavak biološke depopulacije, te urušavanje cjelokupnoga gospodarstva i loše provedeni procesi privatizacije, doveli su do smanjenja broja stanovnika.

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. godine, radni kontingent grada Subotice (dobna skupina od 15 do 64 godina) je iznosio 97.448 osoba, odnosno 68,84% od ukupnog broja stanovnika, dok je prosječna dob stanovništva iznosila 41,9 godina. U 2012. godini,

² Izvor: Republički zavod za statistiku – <http://pod2.stat.gov.rs/ObjavljenePublikacije/G2017/pdf/G20172023.pdf> (17. 01.2018.)

³ Izvor: Republički zavod za statistiku – Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Srbiji 2011., Stanovništvo knjiga 2 „Starost i spol, podatci po naseljima“ ISBN 978-86-6161-028-8. – st. 106-110.

dolazi do smanjenja broja radnog kontingenta grada Subotice uslijed negativnog prirodnog prirasta. Ukupni broj radno sposobnog stanovništva je iznosio 96.844 osoba, odnosno 68,76%, a prosječna dob je ostala nepromijenjena. U 2013. godini, nastavlja se smanjenje broja radno sposobnog stanovništva te je radni kontingent iznosio 68,52% od ukupnog broja stanovnika, odnosno 96.080 osoba. Prosječna dob stanovnika je u 2013. godini iznosila 42,15 godina. Isti trend se nastavlja i u 2014. godini. Broj radno sposobnog stanovništva iznosio je 95.151 osoba, odnosno 68,15% od ukupnog broja stanovnika, dok je prosječna dob stanovništva nastavila s rastom i iznosila je 42,3 godine. Tijekom 2015. godine nastavlja se negativni trend u broju radnog kontingenta stanovništva i pada na znamenku od 94.129 osoba.⁴ Tijekom 2016. godine nastavlja se negativni trend u broju radnog kontingenta stanovništva i pada na znamenku od 93.251 osoba, prosječna dob iznosi 42,6 godina.⁵

Subotica	Popis 2011.	Procjena 2012.	Procjena 2013.	Procjena 2014.	Procjena 2015.	Procjena 2016.
Radni kontingent (15-64 godina)	97.448	96.844	96.080	95.151	94.129	93.251
% u ukupnom broju stanovnika	68,84%	68,76%	68,52%	68,15%	67,71%	67,41%
Prosječna dob	41,9	41,9	42,2	42,3	43,1	42,63

Tablica 2. Pregled Radnog kontingenta i prosječne dobi po godinama

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. godine, u skupini radno sposobnog stanovništva grada Subotice, najzastupljenija je dobna skupina ljudi od 55 do 59 godina, koja iznosi 11.405 osoba, odnosno 13,03% radno sposobnog stanovništva. Druga skupina po brojnosti je dobna skupina ljudi od 50 do 54 godina, koja broji 10.614 osoba i čiji udjel iznosi 10,89% od ukupnog broja radno sposobnog stanovništva. Zatim slijedi dobna skupina od 30 do 34 godina, čiji udjel iznosi 11,90% u ukupnom broju radno sposobnog stanovništva. Zabrinjavajući podatak je, da je udio skupine ljudi u dobi od 15 do 19 godina u radno sposobnom stanovništvu, najmanji od svih starosnih kategorija i iznosi svega 7,94% ili 7.733 osoba.

1.1.4. Diversifikacija ruralne ekonomije

Republički zavod za statistiku objavio je podatke o registriranoj zaposlenosti za 2015. godinu, prema novom izvoru – Centralnom registru obveznog socijalnog osiguranja (CROSO). Također, razvijena je nova metodologija temeljena na kombiniranju podataka CROSO i Statističkog poslovnog registra (SPR).

Prelaskom na novi izvor podataka proširuje se obuhvat poslovnih subjekata, pa samim tim i broja zaposlenih u tim subjektima, uključujući sve modalitete zaposlenosti.

Definicija registrirane zaposlenosti: pod pojmom zaposleni podrazumijevaju se osobe koje imaju formalno-pravni ugovor o zaposlenju, odnosno zasnovan radni odnos s poslodavcem, na određeno ili neodređeno vrijeme; osobe koje rade izvan radnog odnosa,

⁴ Izvor: Republički zavod za statistiku – Priopćenje SN70 (broj 187 god LXV, 15. 07. 201.) Statistika stanovništva „Procjene stanovništva u Republici Srbiji u 2014. godini” SRB187 SN70 150715 i obrada temeljem podataka sa:

<http://webzrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/ReportResultView.aspx?rptKey=indId%3d18030302IND01%26102%3dRS1%2cRS12%2cRS125%2c80438%2640%3d0%2c00%2c01-4%2c05-9%2c10-14%2c15-19%2c20-24%2c25-29%2c30-34%2c35-39%2c40-44%2c45-49%2c50-54%2c55-59%2c60-64%2c65-69%2c70-74%2c75-79%2c80-84%2c85%262%3d201100%2c201200%2c201300%2c201400%2c201500%2623%3d0%2c1%2c2%26sAreaId%3d18030302%26dType%3dName%26lType%3dSerbianCyrillic> (05.01.2017.)

⁵ Izvor: Republički zavod za statistiku – Općine i regije u Republici Srbiji, 2017. ISSN 2217-7981

temeljem ugovora o djelu ili temeljem ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova; osobe koje obavljaju samostalne djelatnosti ili su osnivači gospodarskih društava ili poduzetničkih radnja; kao i osobe koje obavljaju poljoprivredne djelatnosti a nalaze se u evidenciji Centralnog registra obveznog socijalnog osiguranja.

Ukupni broj zaposlenih u 2016. godini iznosio je 44.071 osoba. Zaposlenih kod pravnih osoba i poduzetnika, u radnom odnosu i izvan radnog odnosa, kao i osobe koje obavljaju samostalne djelatnosti ili su osnivači gospodarskih društava ili poduzetničkih radnji bilo je 42.501. Registriranih individualnih poljoprivrednika bilo je 1.570. što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 54 registrirana poljoprivredna gospodarstva.

Grad Subotica		prosjeak 2016.
Ukupno		42.501
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	717
	Rudarstvo	6
	Prerađivačka industrija	13.328
	Opskrba električnom energijom, plinom i parom	402
	Opskrba vodom i gospodarenje otpadnim vodama	555
	Građevinarstvo	1.632
	Trgovina na veliko i malo i popravak motornih vozila	7.006
	Promet i skladištenje	2.949
	Usluge smještaja i prehrane	1.624
	Informiranje i komunikacije	826
	Financijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	1.049
	Poslovanje nekretninama	135
	Stručne, naučne, inovacijske i tehničke djelatnosti	1.450
	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	926
	Državna uprava i obvezno socijalno osiguranje	2.059
	Obrazovanje	2.668
	Zdravstvena i socijalna skrb	3.504
	Umjetnost, zabava i rekreacija	723
	Ostale uslužne djelatnosti	941
Registrirani individualni poljoprivrednici		1.570

Tablica 3. Registrirana zaposlenost u Subotici, 2016. – godišnji prosjek.⁶

Promatrajući strukturu zaposlenih na području Grada Subotice prema djelatnostima tijekom 2016. godine, može se zaključiti da je najveći broj zaposlenih u sektoru prerađivačke industrije, zatim u sektoru trgovine na veliko i malo i popravku motornih vozila, na trećem mjestu su zaposleni u okviru sektora zdravstvene i socijalne skrbi. S druge strane, najmanji broj zaposlenih je u sektoru poslovanja nekretninama, zatim u sektoru opskrbe električnom energijom, plinom i parom, dok su na trećem mjestu zaposleni u okviru sektora opskrba vodom i gospodarenje otpadnim vodama.

Seosko stanovništvo na području Subotice odlikuje i sve veći broj osoba koje tu žive, ali čija egzistencija nije u svezi s poljoprivredom. Oni dio svojih potreba ispunjavaju u mjestima gdje žive, a svoje potrebe za tercijarnim (uslužnim) djelatnostima ispunjavaju odlazeći u grad.

	gradska naselja			ostala naselja		
	2002.	2011.	Rast/pad	2002.	2011.	Rast/pad
Vojvodina	1.152.295	1.146.731	-5564	879.697	785.078	-94619

⁶ Izvor: Republički zavod za statistiku – Općine i regije u Republici Srbiji, 2017. ISSN 2217-7981
Godišnji prosjek je izračunat kao aritmetička sredina broja zaposlenih za svih 12 mjeseci.

Sjeverno-bački okrug	123.897	120.254	-3643	76.243	66.652	-9591
Grad Subotica	107.726	105.681	-2045	40.675	35.873	-4802

Tablica 10. Struktura gradskog i seoskog stanovništvo

Broj kako gradskog tako i seoskog stanovništva na području Subotice smanjuje se znatno brže nego na razini AP Vojvodine. Pri tome, gradsko stanovništvo na području Subotice smanjeno je za oko 2 %, a seosko za oko 12 %.

U kategoriji poljoprivrednog stanovništva nepovoljna kretanja se izražavaju i u broju malih poljoprivrednih gospodarstava. U Subotici 12.000 malih poljoprivrednih kućanstava i gospodarstava raspolaže poljoprivrednom površinom od 4 ha u prosjeku po kućanstvu/gospodarstvu. Ovi posjedi nisu u mogućnosti osigurati egzistenciju obitelji, a još manje osigurati razvojnim kreditima održivi razvitak malog poljoprivrednog kućanstva/gospodarstva.

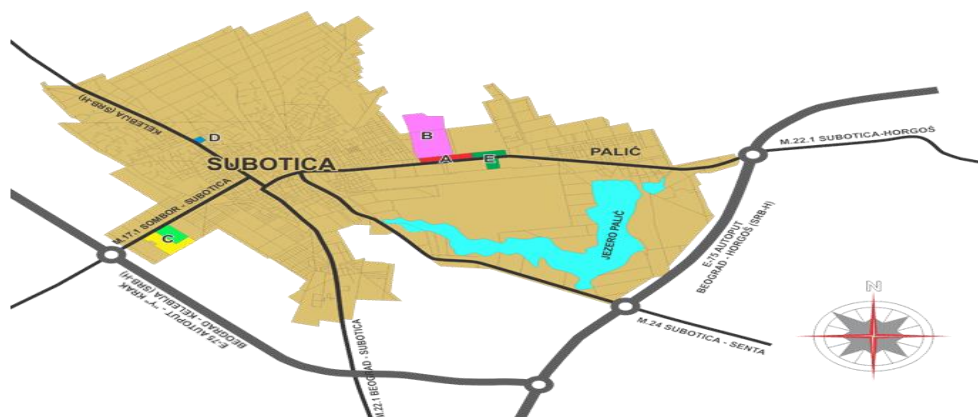
Na području Grada Subotice su prisutne primarne (grane poljoprivrede) i sekundarne grane privrede (prerađivačka industrija i teška industrija).

Što se tiče poljoprivrede, rasprostranjeno je ratarstvo, kao vodeća grana lokalne poljoprivrede u područjima gdje je zemljište plodno i bogato hranjivim tvarima. Na pjeskovitim područjima više je rasprostranjeno voćarstvo i vinogradarstvo, s tim da je voćarstvo značajnije dok vinogradarstvo sve više gubi svoj položaj.

Osim biljne proizvodnje i stočarstvo u strukturi subotičke poljoprivrede ima svoj položaj. U naseljima gdje poljoprivrednici bave ratarstvom u većini slučajeva bave se i stočarstvom. Gajenje stoke se u dosta slučajeva vrši isključivo za vlastite potrebe, a ne za prodaju.

Broj stoke na području grada Subotice je u konstantnom padu.

Osim poljoprivrede postoji, naravno, i industrija.

Slika 1. Gospodarske zone.

Industrija Subotice tradicionalno je diversificirana. Osim prehrambene industrije u raznim svojim podsektorima, intenzivno su se razvijali elektrostrojarski kompleks, kemijska industrija, industrija tekstila, prerada kože i proizvodnja obuće, čarapa, tiskarstvo i građevinarstvo.

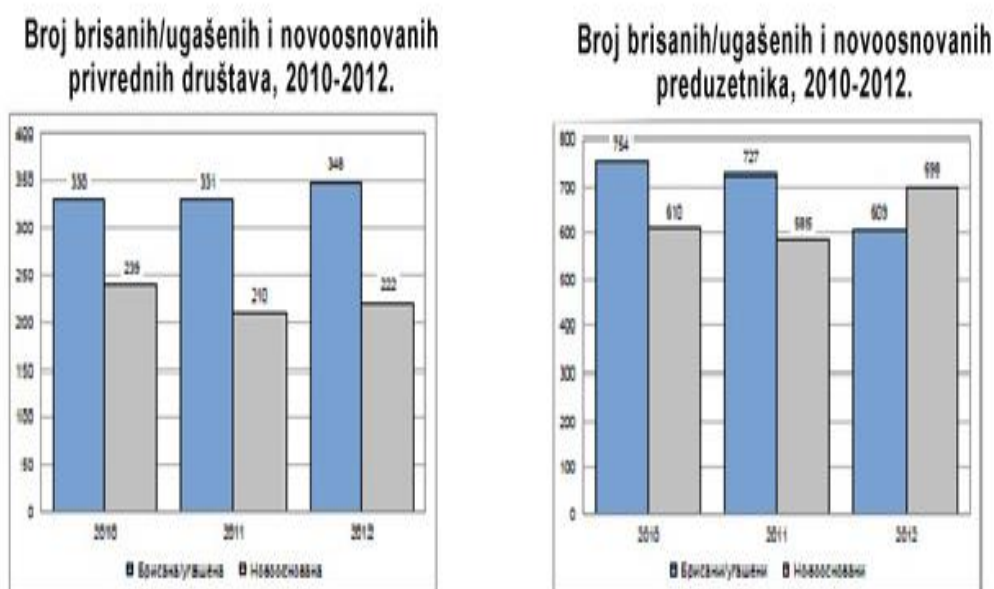
Obrtništvo i poduzetništvo se stoljećima razvijalo u Subotici. Zahvaljujući geografskom položaju, ovdje su se križale ceste različitih kultura koje su postavile osnove i smjernice razvitka obrtništva, poduzetništva i malog gospodarstva.

Nakon Drugog svjetskog rata pa sve do početka 90-ih godina prošloga stoljeća, Subotica je predstavljala jedan od vodećih industrijskih centara bivše Jugoslavije. Uslijedile su godine ekonomskog propadanja i sve većeg tehničko-tehnološkog zaostajanja. To je možda

još više pogodilo ruralna područja grada Subotica, jer su na selima nestali gotovo svi postojeći industrijski kapaciteti, ili su se smanjili na razinu obavljanja minimuma aktivnosti.

Tempo rasta i razvijenosti MSPP u Subotici zaostaje za potrebama bržeg ekonomskog razvitka i zapošljavanja, jer izdvajanja za njegovo jačanje nisu dovoljna. Razvitak je pretežito bio koncentriran na trgovinu, uslužne djelatnosti, ugostiteljstvo i sl. S obzirom na to da u sektoru usluga brže pada tražnja nego na tržištu proizvoda, nastankom ekonomske krize mnoga MSP su izgubila mogućnost da investiraju u svoj razvitak, a samim tim je i došlo do pada zaposlenosti u ovom sektoru.

Strategija razvitka MSPP u selima bi trebala biti usmjerena one prerađivačke djelatnosti koje bi koristile sirovinu koja se proizvodi u njihovim sredinama. Usporedo s tim, trebalo bi raditi na pospješivanju programa koji bi radno angažirale žene sa sela, koje danas uglavnom skrbe o kućanstvu i obavljaju poslove na gospodarstvu kao pomažući članovi gospodarstva. Mlađe žene na selu u prosjeku imaju završena tri razreda srednje škole i zbog toga bi uputno bilo raditi na njihovu upućivanju i uključivanju u neki vid gospodarskog angažiranja, jer one predstavljaju neiskorišteni ekonomski kapacitet za diversifikaciju ruralne ekonomije.

Tablica 11. Novoosnovana i zatvorena poduzeća u Subotici 2010.-2012.

Veliku priliku poduzeća imaju u području uslužnog obrtništva, prerađivačke djelatnosti i usluga, gdje bi se u većem opsegu mogla zaposliti ženska radna snaga. Najslabije točke poslovanja poduzeća, osobito u seoskim sredinama se odnose na ispitivanje tržišta i istraživanje mogućnosti plasmana proizvoda. Potrebno je osigurati dodatno obrazovanje vezano za razne vidove udruživanja i zajedničkog tržišnog nastupa.

Najznačajnije mogućnosti razvitka malih i srednjih poduzeća u preradi primarnih poljoprivrednih proizvoda su:

- proizvodnja funkcionalne hrane
- prerada kukuruza (kvasac, alkohol i dr.)
- ekološka ambalaža od žetvenih ostataka
- energetske brikete od ostataka proizvoda poljoprivrede i šumarstva
- proizvodnja i prerada povrća (zamrzavanje i topla prerada)

- prerada voća (hladnjače za čuvanje i pakiranje; kompoti i pasterizirano voće; sušeno voće, rakija s geografskim porijeklom)
- prerada stočarskih proizvoda
- proizvodnja i prerada uljarica – bundeva
- proizvodnja i prerada pečurki/gljiva
- proizvodnja predmeta od pruća
- proizvodnja umjetničkih suvenira od materijala biljnoga porijekla.

Tema obrazovanja u ruralnim područjima grada Subotica obuhvaća predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, koji su u nadležnosti lokalne samouprave. Institucije visokog obrazovanja nalaze se u urbanom dijelu grada i posredno su u funkciji ruralnog razvitka.

U ruralnim naseljima s područja grada Subotica nema srednjih škola, ni u vidu područnih odjela.

Broj srednjih škola	11	(2012)
Broj učenika upisanih u srednje škole	6.177	(2012)
Obuhvat djece srednjim obrazovanjem (u %)	-	
Broj učenika koji završavaju srednju školu	1.440	(2012)
Stopa završavanja srednje škole	-	
Stopa odustajanja od školovanja u srednjem obrazovanju	2	(2012)
Broj djece obuhvaćene srednjim obrazovanjem za djecu sa smetnjama u razvoju	152	(2012)

Tablica 12. Srednje škole

Bez obzira na to što su visokoškolske institucije locirane u urbanom dijelu Subotice, njihov značaj i utjecaj na ruralni razvitak i poljoprivredu zaslužuje određene informacije. U Subotici su locirana dva fakulteta iz sastava Sveučilišta u Novom Sadu, i to Ekonomski fakultet u Subotici i Građevinski fakultet u Subotici. Osim toga, Visoka tehnička škola strukovnih studija u Subotici kao ustanova visokog obrazovanja, s obzirom na širinu svojih programa, također je od interesa za ruralni razvitak. Odjeli pojedinih privatnih sveučilišta u Subotici također ne treba zanemariti (Singidunum, Fakultet za privredu i pravosuđe, Internacionalno sveučilište Novi Pazar, i drugi).

Ono što, međutim nedostaje, jest visoka edukacija u području poljoprivrede, zatim raznih tehnologija koje se traže od subotičkih poslodavaca. Postojeća institucija koja se intenzivno bavi neformalnim obrazovanjem, Otvoreno sveučilište u Subotici, nedovoljno je iskorištena, ako se imaju u vidu njeni potencijali.

1.1.5. Ruralna infrastruktura

Kvalitativne karakteristike cestovnog prometa: kvaliteta cesta je loša, posebno su atarske ceste u lošem stanju i to je najslabija točka u pogledu cesta.

Duljina cesta (u km)	431	(2012)
Duljina vodovodne mreže (u km)	583	(2012)
Broj kućanstava priključenih na vodovodnu mrežu	49.835	(2012)
Duljina kanalizacijske mreže (u km)	315	(2012)
Broj kućanstava priključenih na kanalizacijsku mrežu	32.021	(2012)
Teritorij pod šumom (u ha)	3.728	(2011)
Proporcija područja pod šumom (u %)	4	(2011)
Izgrađeni stanovi (na 1000 stanovnika)	2	(2012)

Telefonske linije (na 100 stanovnika)	42	(2012)
---------------------------------------	----	--------

Tablica 13. Duljina cesta

Danas je od značaja praktično jedino pruga Budimpešta-Subotica-Novi Sad-Beograd. Smjer prema Segedinu zahtijeva rekonstrukciju da bi se mogle ostvariti odgovarajuće brzine, smjer prema Somboru i Bogojevu hendikepiran je još uvijek nemogućnošću prometa dalje prema Osijeku ili Vinkovcima, Zagrebu, Ljubljani, odnosno Rijeci i dalje prema Veneciji.

U Subotici se, kao jedini resurs, za institucionalnu vodoopskrbu koristi kvartarna vodonosna sredina (osnovni vodonosni kompleks) na dubinama između 100 m i 200 m. Ovaj resurs se, pored vodoopskrbe naselja, koristi i za druge namjene (industrija, poljoprivreda, stočarstvo, obrtništvo, rekreacija i dr.).

Na dubinama većim od 400-500 m evidentirani su akviferi s termo-mineralnim karakterom podzemnih voda. Trenutačno je u eksploataciji nekoliko bunara, koji se koriste u rekreativne i energetske svrhe. Ove vode se odlikuju izlaznim temperaturama između 38°S (na zapadnom obodu Grada) i 43°S (na istočnom obodu Grada) i većim koncentracijama soli. Vode raspolazu i balneološkim svojstvima.

Vodoopskrba: količina ukupne zahvaćene vode na godišnjoj razini iznosi 8.775.000 m³ (6%), isporučene pitke vode 6.275.000 m³ (5%), ispuštene otpadne vode 5.517.000 m³ (7%), pročišćene otpadne vode 5.494.000 m³ (35%). Broj kućanstava priključenih na vodovodnu mrežu iznosi 49.835, (7%) a broj kućanstava priključenih na kanalizacijsku mrežu 29.277 (9%). Postotci u zagradi ukazuju na udio u odnosu na APV. Duljina vodovodne mreže je 535 km. Sadašnji sustav vodoopskrbe, u pogledu korištenja resursa, predstavljaju kombinaciju kontinuiranog korištenja i vršnih sustava. Sa stanovišta razvitka, neophodno je osigurati dopunske vodocrpilišne kapacitete. Uzimajući u obzir i potrebe navodnjavanja, neophodno je revitalizirati postojeće i izgraditi mrežu kanala.

Kada je riječ o električnoj energiji, većina ispitanika je zadovoljna time što je mreža razgranata i velika većina kućanstava raspolaze njom. Nezadovoljstvo se koncentrira oko sljedećeg: 1. nizak je napon, pa je jako teško zasnovati proizvodnju zbog nestabilne struje, 2. skupa je. U većini naselja nema plina.

Grad Subotica ima 35 pošti i 56.404 telefonskih pretplatnika, što u odnosu na APV čini 7% pošti i 7% telefonskih pretplatnika. Subotica je centar mrežne grupe, koja pokriva skoro cijelu sjevernu Bačku. Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju, kroz teritorij mrežne grupe Subotice prolazi magistralni optički-kabelski prijenosni sustav, koji povezuje telekomunikacijsku mrežu naše zemlje s regijom. U Subotici se nalazi glavna digitalna centrala sa svojim isturenim stupnjevima za koju su vezane čvorne centrale Palić, Bajmak, centrale u sjevernoj Bačkoj i krajnje centrale u Gradu Subotici.

POKAZATELJI RAZVITKA POLJOPRIVREDE

1.1.6. Poljoprivredno zemljište

Prema statističkim podacima RZS, Općine i regije iz 2012. godine ukupno korišteno poljoprivredno zemljište grada Subotice je 76.613 ha, od čega su oranice i vrtovi ukupno 71.599 ha (žita - 53.632 ha, šećerna repa – 1.555 ha), industrijsko bilje 10.383 ha, krmno bilje 5.611, povrće 1.762 ha, voće 2.842 ha, vinogradi 520, te livade i pašnjaci 1.496 ha.

Na području Subotice registrirano je oko 6.300 poljoprivrednih gospodarstava s preko 10 ha prosječno korištenog poljoprivrednog zemljišta po gospodarstvu. Od ukupnog raspoloživog zemljišta (89.636 ha), raspoložive poljoprivredne površine čine 79.218 ha, pri čemu se žitarice kao ključne kulture gaje na 55.114 ha, a industrijsko bilje na 8.578 ha. Približno 6.300 poljoprivrednih gospodarstava koristi 75.519 ha od čega su oranice i vrtovi 69.509 ha odnosno 78 % ukupno raspoloživog zemljišta. U strukturi zasijanih površina oranica i vrtova, žita imaju udio dominantno sa 79,30 %, industrijsko bilje s 12,35 %, a krmno bilje s 4,55 %. Kukuruz i pšenica su najzastupljenije kulture i njihov udjel u žitnim površinama iznosi preko 90% (pojedinačno kukuruz oko 62% i pšenica oko 32%), slijede ječam, ovas, raž i ostala žita. Ukupna godišnja proizvodnja kukuruza kao dominantne žitarice na području Subotice je na razini od 265.205 tona, dok je proizvodnja pšenice na razini od 63.242 tone (podatci za 2011.). Kada je riječ o površinama pod industrijskim biljem, dominiraju suncokret i uljana repica, dok se među površinama pod krmnim biljem ističu kukuruz za silažu i lucerka.

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu republike Srbije (državnom vlasništvu) iznosi 18.319,1061 ha, od toga se trenutačno daje u najam 14.695,2441 ha.

U našem gradu površina pod sustavom za odvodnju iznosi 100.262 ha, od toga korištena poljoprivredna površina iznosi 88.890 ha. Odvodnjavana površina je oko 45.755 ha, od toga korištena poljoprivredna površina je 43.215 ha. Broj crpnih stanica (zgrada) je jedan, broj crpki je dva. Ukupna pogonska snaga je 50 kW, ukupni kapacitet je 0.80 m³/h.

Kanalska mreža: glavni kanali – 78 km

ostali kanali – 148 km

kanali za navodnj. koji se koriste i za odvodnj. – 18 km.

Navodnjavane površine su male, iznose svega 2.219 ha, od toga 1.396 ha su voćnjaci, 785 ha su oranice i vrtovi, 15 ha su vinogradi, 23 ha su ostali stalni zasadi.

1.1.7. Višegodišnji zasadi

Na području Subotice pod voćnjacima se nalazi ukupno 2.683 ha to je u odnosu na podatak da je u Republici Srbiji prema Popisu poljoprivrede iz 2012. godine registrirano 631.522 poljoprivrednih gospodarstava relativno malo (svega 1 %), od čega se 2.444 ha odnosi na plantažne voćnjake, a 239 ha na ekstenzivne voćnjake. Pod voćnim vrstama na plantažama se nalazi ukupno 2.444 ha, od čega se jabuke gaje na 1.596 ha, kruške na 126 ha, breskve na 247 ha, šljive na 254 ha, kajsije na 94 ha i višnje na 127 ha. Vodeći proizvod voćarstva u Subotici su dakle jabuke, s registriranih 1.118.300 stabala, prosječnim prinosom od 24,4 kg po stablu, odnosno godišnjom proizvodnjom od 27.241.000 kg.

Povrće, bostan i jagode se gaje na ukupno 480 ha, (popis poljoprivrede 2012), i to po sljedećem rasporedu: rajčica na 28 ha, kupus i kelj na 60 ha, paprika na 129 ha, crni luk na 38 ha i češnjak na 43 ha, itd.

Prinos krumpira po hektaru, 2012. godine, bio je 12.148 kg, dok je ukupni prinos bio 5.588 t. Prinos graha po hektaru, 2012. godine, bio je 821 kg, dok je ukupni prinos bio 73 t, na 115 hektara.

Daleko najzastupljenije voće su jabuke, koje su posađene na površini od 1.596 ha, zatim šljive na 254 ha, pa breskve 247 ha, višnje 127 ha, kruške 126 ha i kajsije 94 ha.

Broj stabala jabuka, 2012. godine bio je 1.516.969 s prinosom od 10,7 kg po stablu i proizvodnjom od 16.160 t. Slijede šljive s 251.884 stabla, prinosom od 23,3 kg po stablu i proizvodnjom od 5.868 t. Zasad bresaka čini 188.485 stabala, s prinosom od 8,4 kg po stablu i proizvodnjom od 1.584 t.

Prema popisu poljoprivrede 2012. godine, pod vinogradima se ukupno nalazi svega oko 413 ha, od toga je 59 ha pod sortama za vino s geografskim porijeklom, 338 ha pod ostalim vinskim sortama i 16 ha pod sortama za jelo. Broj rodničkih čokota je 2.912 tisuća, prinos po jednom čokotu 0,6 kg, a ukupni prinos 1.711 t.

1.1.8. Stočni fond

Prema popisu poljoprivrede iz 2012. godine, u Subotici se gaji 111.156 grla stoke, od čega 19.896 goveda (od toga 6.857 krava), 77.606 svinja (7.235 krmača), 12.989 ovaca, (8.648 za priplod) te 665 konja. Procjena je da zajedno s kozama, magarcima i drugom nepopisanom stokom to predstavlja razinu od cca. 150.000 grla razne stoke. Kada je riječ o peradi, registrirano je: 271.192 kokoši, 6.563 pataka i 6.516 purica, što čini znamenku od 284.271 registrirane peradi, a zajedno s procijenjenim dodatnim brojem neregistrirane peradi (koja obuhvaća i guske, morke) kreće se na razini od 400.000. Ako se sagleda u odnosu na stočarstvo Republike Srbije, uočljivo je da je proizvodnja goveda u Subotici iznad republičkog prosjeka, kao što je to i proizvodnja svinja. S druge strane, proizvodnja peradi je na nešto nižem prosjeku, dok je proizvodnja ovaca na još nižem prosjeku.

Kada je riječ o proizvodnji mlijeka, na području grada Subotice godišnje se proizvede 21.183.000 litara (prema statističkim podacima za 2011. godinu). To je na razini od 1,49 % proizvodnje sirovog mlijeka na razini Republike Srbije.

1.1.9. Mehanizacija, oprema i objekti

U Subotici broj objekata za smještaj goveda je 2.369 s ukupnim kapacitetom od 32.758 mjesta. Broj objekata za smještaj svinja je 4.689 s ukupnim kapacitetom od 148.468 mjesta. Broj objekata za smještaj kokoši nosilja je 3.134 s ukupnim kapacitetom od 245.530 mjesta. Ostala stoka: broj objekata je 1.267 s kapacitetom od 47.642 m². Iskorištenost je oko 50% - 60% kod svih vrsta objekata. Objekti za smještaj ostale stoke predstavljaju iznimku jer u ovom slučaju iskorištenost oko 90%.

Poljoprivredni proizvodi se mogu smjestiti u 4.674 koševa za kukuruz ukupnih kapaciteta objekata (vlastiti i korišteni) od 290.509 m³, u 212 ambara ukupnih kapaciteta 36.023 m³ i 194 silosa ukupnih kapaciteta 106.286 t.

Na području Grada Subotice poljoprivrednici posjeduju 589 jednoosovinskog traktora, od toga 541 je u korištenju. Broj dvoosovinskih traktora je 4.945, od toga 4.813 je korišten u poljoprivrednoj godini. Broj kombajna 615, i 588 je bio u korištenju.

Možemo zaključiti da je iskorištenost voznog parka dobra, preko 85%, ali nažalost 90% mehanizacije je starije od deset godina.

Opremljenost poljoprivrednih gospodarstava s priključnim strojevima je isto dobar, ali starost i ovdje predstavlja problem.

Naziv priključnog stroja	Broj
berači za kukuruz	762
plug	3.214
tanjurača	2.205

drljača	1.407
sjetvospremač	1.472
rotofreza	629
rasturač min. gnojiva	1.564
rasturači stajskog gnoja	645
sijalice	1.510
prskalice	1.997
prikolice	4.373
kosilice	905

Tablica 15. Broj priključnih strojeva

1.1.10. Radna snaga

Ukupni broj članova i stalno zaposlenih u poljoprivrednim gospodarstvima iznosi 13.798 osoba, od toga više od 8.000 su muškarci. Ovaj trend se može vidjeti i kada gledamo nositelje poljoprivrednih gospodarstava.

U većini slučajeva nositelji gospodarstava rade na svojim imanjima (3.326 osoba) uz pomoć članova gospodarstva (članovi obitelji – 2.612). Broj stalno zaposlenih na gospodarstvima (vanjska radna snaga) je 608, dok sezonska radna snaga iznosi 981 osoba godišnje.

Oko 60% radne snage (7.901 osoba) radi do 50 % radnog vremena na gospodarstvu, a ostalo oko 40% radne snage (5.897 osoba) radi više od 50% svog radnog vremena na gospodarstvu.

Razina obučenosti upravitelja gospodarstava pokazuje da 3.898 osoba ima samo poljoprivredno iskustvo - bez stručne spreme, 297 ima poljoprivrednu srednju školu, dok 76 je završio neki tečaj vezano za poljoprivredu. Njih 1.950 ima završenu srednju ne poljoprivrednu stručnu spremu, i samo je 123 osoba završilo poljoprivredni fakultet ili višu školu.

U Subotici je problem stručna sprema poljoprivrednika i na taj način nedostatak novih tehnologija. Na ovaj način je nemoguće pratiti nove trendove u poljoprivredi i zato poljoprivreda ima tradicionalan karakter.

1.1.11. Struktura poljoprivrednih gospodarstava

Ukupni broj poljoprivrednih gospodarstava iznosi 6.626, njihov udio u ukupnom broju kućanstava iznosi 40%.

Prema statističkim podacima RZS, Općine i regije iz 2012. godine ukupno iskorišteno poljoprivredno zemljište grada Subotice je 75.519 ha, od čega su oranice i vrtovi ukupno 71.599 ha (žita - 53.632 ha, šećerna repa – 1.555 ha), industrijsko bilje 10.383 ha, krmno bilje 5.611, povrće 1.762 ha, voće 2.842 ha, vinogradi 520, te livade i pašnjaci 1.496 ha.

Ukupno:	PG - 6.626	ha 75.519
bez zemljišta	304	
1 ha	1.792	866
1 - 2	1.078	1.569
2 - 5	1.356	3.278
5 - 10	828	4.428
10 - 20	416	5.966

Tablica 16. Struktura poljoprivrednih gospodarstava prema veličini KPZ

4 UG	5.296 PG
5 - 9	641
10-14	253
15-19	125
20-49	223
50-99	57
100-499	28
preko 500	3

Tablica 17. Struktura poljoprivrednih gospodarstava prema broju uvjetnih grla stoke

1.1.12. Proizvodnja poljoprivrednih proizvoda

Na području općine Subotica najznačajnije su ratarska i voćarska proizvodnja, dok je značaj vinogradarske proizvodnje znatno slabiji. Stočarska proizvodnja je najzastupljenija ondje gdje je razvijeno ratarstvo.

Prema popisu poljoprivrede 2012. godine, pod vinogradima se ukupno nalazi svega oko 413 ha, od toga je 59 ha pod sortama za vino s geografskim porijeklom, 338 ha pod ostalim vinskim sortama i 16 ha pod sortama za jelo. Broj rodni čokota je 2.912 tisuća, prinos po jednom čokotu 0,6 kg, a ukupni prinos 1.711 t.

kultura	prosječni prinos t/ha	ostvarena proizvodnja t
- pšenica	6,6	130.152
- kukuruz	10,34	391.737
- šećerna repa	67,35	90.303
- suncokret	3,14	24.684
- soja	3,81	4.795
voćarske kulture		
- jabuke - prinos kg/stablo	10,7	16.160
- šljive	23,3	5.868
- breskve	8,4	1.584

Tablica 18. Prosječni prinosi i ostvaren opseg proizvodnje za ratarske i voćarske kulture

Broj stabala jabuka, 2012. god, bio je 1.516.969 s prinosom od 10,7 kg po stablu i proizvodnjom od 16.160 t. Slijede šljive sa 251.884 stabla, prinosom od 23,3 kg po stablu i proizvodnjom od 5.868 t. Zasad bresaka čini 188.485 stabala, s prinosom od 8,4 kg po stablu i proizvodnjom od 1.584 t.

Stočarska proizvodnja je najviše orijentirana na proizvodnju mlijeka, mliječnih proizvoda, mesa i mjesnih prerađevina. Na području grada godišnje se proizvede 21.183.000 litara mlijeka.

1.1.13. Zemljoradničke zadruge i udruge poljoprivrednika

Na području Grada Subotice su registrirane 22 zemljoradničke zadruge koje su u aktivnom statusu, dvije su registrirane u području stočarstva (uzgoj muznih krava i uzgoj

svinja), ostale u području ratarstva, voćarstva i vinogradarstva (gajenje žita, leguminoza, uljarica, voća i vinove loze).

Registrirano je osam udruga poljoprivrednih proizvođača i udruga odgajivača svinja i pčela.

1.1.14. Transfer znanja i informacija

U području stjecanja novih znanja i informacija iz područja poljoprivrede za poljoprivredne proizvođače, najznačajniju ulogu ima „Poljoprivredna stručna služba“ d.d. koja kroz redovito (radionice i edukativne programe) i neformalno obrazovanje pruža stručne savjete, informacije i potpore o tehničko-tehnološkim, komercijalno-tržišnim, organizacijskim i drugim aspektima poljoprivredne proizvodnje. Savjetodavci kroz svoje radionice obrade više tema, često u suradnji s drugim obrazovnim institucijama iz područja poljoprivrede, zadrugama, NVO, udrugama i poljoprivrednicima. Cilj edukacija, osim informiranja, je dobiti od proizvođača povratnu informaciju, koliko su primijenjena stečena znanja u praksi i njihov rezultat, odnosno, da u konkretnim slučajevima inicijativa ide od proizvođača.

U Subotici postoji Kemijsko tehnološka srednja škola „Lazar Nešić“ koja osposobljava učenike iz područja prehrambene industrije, kemije i biotehnologije i na taj način daje znanje učenicima kako preraditi sirove poljoprivredne proizvode.

U Subotici se izdaju četiri novine i rade četiri radio/televizija. Ovi mediji emitiraju svoje programe na srpskom jeziku i na jezicima nacionalnih manjina. Osim lokalnih medija mogu se i gledati odnosno slušati pokrajinski i republički javni mediji i, naravno, mediji iz inozemstva.

Tablični prikaz planiranih mjera i finansijskih sredstava

Tablica 1. Mjere kreditne potpore

Redni broj	Naziv mjere	Šifra mjere	Planirani proračun za mjeru (ukupni iznos po mjeri u RSD)	Iznos poticaja po jedinici mjere (apsolutni iznos u RSD)	Iznos poticaja po korisniku (%) (npr. 30%, 50%, 80%)	Maksimalni iznos potpore po korisniku (ako je definiran) (RSD)
1.	Kreditna potpora	100.2.	8.000.000	-	90%	500.000
	UKUPNO		8.000.000			

Tablica 2. Mjere ruralnog razvitka

Redni broj	Naziv mjere	Šifra mjere	Planirani proračun za tekuću godinu bez prenesenih obveza (u RSD)	Iznos poticaja po jedinici mjere (apsolutni iznos u RSD)	Iznos poticaja po korisniku (%) (npr. 30%, 50%, 80%)	Maksimalni iznos potpore po korisniku (ako je definiran) (RSD)	Prenesene obveze
1.	Uspostavljanje i jačanje udruga u području poljoprivrede	102.	200.000		100	Do 40.000	
2.	Održivo korištenje	201.1.	2.500.000		100		

	poljoprivrednog zemljišta						
	UKUPNO		2.700.000				

Tablica 3. Posebni poticaji

Redni broj	Naziv mjere	Šifra mjere	Planirani proračun za tekuću godinu bez prenesenih obveza (u RSD)	Iznos poticaja po jedinici mjere (apsolutni iznos u RSD)	Iznos poticaja po korisniku (%) (npr. 30%, 50%, 80%)	Maksimalni iznos potpore po korisniku (ako je definiran) (RSD)	Prenesene obveze
1.	Poticaji za promotivne aktivnosti u poljoprivredi i ruralnom razvitku	402	800.000		100%	200.000	
	UKUPNO		800.000				

Tablica 4. Tablični prikaz planiranih financijskih sredstava

Proračun	Vrijednost u RSD
Ukupni iznos sredstava iz proračuna AP/JLS planiranih za realizaciju Programa potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka (bez prenesenih obveza)	11.500.000
Planirana sredstva za izravna plaćanja	-
Planirana sredstva za kreditnu potporu	8.000.000
Planirana sredstva za poticaje mjerama ruralnog razvitka	2.700.000
Planirana sredstva za posebne poticaje	800.000
Planirana sredstva za mjere koje nisu predviđene u okviru mjera direktnih plaćanja, kreditne potpore i u okviru mjera ruralnog razvitka	-
Prenesene obveze	-

Ciljna skupina i značaj promjene koja se očekuje za korisnike nakon primjene Programa

Grad Subotica prepoznaje potrebe poljoprivrednih gospodarstava koji predstavljaju pretežiti izvor privređivanja lokalnog stanovništva i teškoće s kojima se svakodnevno susreću u složenim ekonomskim uvjetima u kojima se naša država nalazi. Prijedlogom Programa potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka za područje grada Subotice, u 2018. godini lokalna samouprava nastavlja s realizacijom Strategije lokalnog održivog razvitka Grada Subotice za razdoblje 2013. – 2022. u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvitka.

Prioritet u ovom sektoru je održivi privredni rast s ciljem jačanja konkurentnosti agrarnog sektora na tuzemnom i inozemnom tržištu kroz provedbu mjera razvitka ruralne

ekonomije s fokusom na poljoprivrednu proizvodnju i poticanjem udruživanja i umrežavanja u agrarnom sektoru.

Ciljnu skupinu Programa čine registrirana poljoprivredna gospodarstva na području grada Subotice s aktivnim statusom, sukladno Pravilniku o upisu u registar poljoprivrednih gospodarstava i obnovi registracije, a u segmentu mjere ruralnog razvitka ciljnu skupinu čine poljoprivredne zadruge registrirane u gradu Subotici.

Realizacija Programa, odnosno definirane mjere pridonijet će:

- povećanju produktivnosti gospodarstava,
- smanjenju proizvodnih troškova,
- zaštita zemljišta,
- jačanje kapaciteta i promocija ruralnih sredina,
- povezivanje poljoprivrednih proizvođača.

Informiranje korisnika o mogućnostima koje pruža Program potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvitka

Informiranje potencijalnih korisnika o mjerama koje definira Program izvršit će se putem svih dostupnih lokalnih sredstava informiranja (televizija, radio, novine) pošto je Program orijentiran prema svim poljoprivrednim gospodarstvima i poljoprivrednim zadrugama sa područja grada Subotice.

Monitoring i evaluacija/nadzor realizacije

Za monitoring i evaluaciju Programa zaduženo je Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša grada Subotice i Povjerenstvo za vrjednovanje i rangiranje podnesenih prijava po natječaju za financiranje programa udruga građana iz područja poljoprivrede. Ostvareni rezultati se prate kroz postotak ostvarenja svake mjere u okviru Programa.

II. OPIS PLANIRANIH MJERA

2.1. Naziv mjere: Kreditna potpora

Šifra mjere: 100.2

2.1.1. Obrazloženje

Sukladno Zakonu o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvitku, jedinice lokalne samouprave („Sl. glasnik RS“ 10/13, 142/14 i 103/15) mogu utvrđivati mjere koje se odnose na direktna plaćanja u vidu kreditne potpore, kako je navedeno u članku 13. Zakona. Kreditna potpora će se realizirati sufinanciranjem kamata za poljoprivredne kredite kod poslovnih banaka.

Poljoprivrednici u gradu Subotici često nedostatak sredstava za investicije u poljoprivrednu proizvodnju potražuju kod poslovnih banaka i to najčešće za ulaganje u nabavu repromaterijala, nove zasade, nabavu poljoprivredne mehanizacije i sl. Iz ovih izvora poljoprivredna gospodarstva pribavljaju sredstva neophodna za unaprjeđenje proizvodnje kao preduvjeta za povećanje zarade i profita. Ova mjera je sukladna i nacionalnoj i lokalnoj agrarnoj politici, odnosno Strategiji poljoprivrede i ruralnog razvitka 2014. – 2024., Ciljevi i mjere – 3.3. Financijska održivost/raspoloživa sredstva; 3.3.3. Potpora aktivnostima kroz formiranje i aktiviranje fondova za financijsku potporu razvitku poljoprivrede i ruralnom razvitku putem bespovratnih sredstava i kredita.

2.1.2. Ciljevi mjere

Cilj ove mjere je stvaranje pretpostavki za rast poljoprivredne proizvodnje, unaprjeđenje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača/gospodarstava i stabilnost dohotka poljoprivrednih proizvođača.

Specifični ciljevi mjere se odnose na povećanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača iz grada Subotice na tržištu, povećanje prihoda na poljoprivrednom gospodarstvu unaprjeđenjem kvalitete proizvodnje i modernizacijom iste, jačanje tehničkih kapaciteta poljoprivrednih gospodarstava i dostizanje zahtijevanih standarda proizvodnje, povećanje obradivih površina (zasadi i drugih kultura), kao i površina pod staklenicima i plastenicima i površina koje se navodnjavaju.

2.1.3. Veza mjere s nacionalnim programima za ruralni razvitak i poljoprivredu

Ova mjera je sukladna Nacionalnom programu za poljoprivredu za razdoblje 2018. - 2020. godine.

2.1.4. Krajnji korisnici

Krajnji korisnici su:

- fizičke osobe nositelji registriranog poljoprivrednog gospodarstva (uključujući i poduzetnike) i
- pravne osobe, registrirane u Registru poljoprivrednih gospodarstava sukladno zakonu o poljoprivredi i ruralnom razvitku.

2.1.5. Ekonomska održivost

Za realizaciju ove mjere korisnik nije u obvezi podnositi biznis plan ili projekt o ekonomskoj održivosti ulaganja.

2.1.6. Opći kriteriji za korisnike

- Da je upisan u Registar poljoprivrednih gospodarstava sukladno Pravilniku o načinu i uvjetima upisa i vođenja registra poljoprivrednih gospodarstava.
- Za investiciju za koju podnosi zahtjev, ne smije koristiti poticaje po nekoj drugoj osnovi (subvencije, poticaji, donacije), odnosno da ista investicija nije predmet drugog postupka za korištenje poticaja, osim poticaja sukladno posebnom propisu kojim se uređuje kreditna potpora registriranim poljoprivrednim gospodarstvima.
- Nema evidentiranih dospjelih neizmirenih dugovanja prema jedinici lokalne samouprave, po osnovu ranije ostvarenih poticaja, subvencija.
- U slučaju kada korisnik nije vlasnik katastarskih čestica i objekta koji su predmet investicije za koju se podnosi zahtjev, neophodno je da na njima ima pravo najma, odnosno korištenja temeljem ugovora zaključenog s najmodavcem, fizičkom osobom ili ministarstvom nadležnim za poslove poljoprivrede na razdoblje najma, odnosno korištenja od najmanje pet godina počevši od kalendarske godine za koju se podnosi zahtjev za korištenje poticaja.
- Korisnik mora podmiriti dospjele javne dažbine.
- Namjenski koristi i ne otuđi niti da drugoj osobi na korištenje investiciju koja je predmet zahtjeva u razdoblju od pet godina od dana nabave opreme, strojeva i mehanizacije, odnosno izgradnje objekta.

- Ukoliko je korisnik pravna osoba ili poduzetnik, mora biti u aktivnom statusu i upisan u registar gospodarskih subjekata.
- Da predmet investicije bude realiziran na području grada Subotice.

2.1.7. Specifični kriteriji

Korisnik može podnijeti maksimalno jedan zahtjev za subvencioniranje kamatne stope.

2.1.8. Lista investicija u okviru mjere

Šifra investicije	Naziv investicije
100.2.1	Sufinanciranje kamata za poljoprivredne kredite

2.1.9. Kriteriji selekcije

Sredstva za subvencioniranje kamatnih stopa će se dodjeljivati do utroška sredstva samo kompletnim zahtjevima koji sadrže svu neophodnu dokumentaciju.

2.1.10. Intenzitet potpore

Kratkoročni krediti do 1 godine odobravat će se poljoprivrednicima do maksimalnog iznosa od 500.000,00 dinara.

2.1.11. Indikatori/pokazatelji

Redni broj	Naziv pokazatelja
1.	Ukupni broj podnesenih zahtjeva
2.	Ukupni broj odobrenih zahtjeva
3.	Postotak iskorištenosti sredstava Grada opredijeljenih za sufinanciranje kamatne stope

2.1.12. Administrativna procedura

Grad Subotica će u suradnji s izabranim poslovnim bankama, a temeljem Ugovora/sporazuma raspisati natječaj/javni poziv za podnošenje za odobravanje kredita korisnicima.

Registrirana poljoprivredna gospodarstva Gradskoj upravi, Tajništvu za poljoprivredu i zaštitu okoliša, podnose Zahtjev za izdavanje Suglasnosti o ispunjenosti uvjeta za podnošenje kreditnog zahtjeva za kratkoročni kredit za nabavu obrtnih sredstava – repromaterijala (sjemenska roba, rasad, sadni materijal, gnojivo, gorivo, sredstva za zaštitu, stočna hrana i drugo) na razdoblje od 12 mjeseci, uz udjelu Grada Subotice u sufinanciranju dijela kamate.

Zahtjev za odobrenje kredita podnosi se bankama s kojima će grad Subotica sklopiti ugovor o poslovnoj suradnji, koje će u narednom razdoblju biti odabrane sukladno zakonom reguliranom proceduri.

2.2. Naziv mjere: Uspostavljanje i jačanje udruga u području poljoprivrede

Šifra mjere: 102.

2.2.1. Obrazloženje

Dominacijom poljoprivrednih gospodarstava s malim posjedima koje odlikuje mala produktivnost i niska konkurentnost, odnosno, visoki troškovi proizvodnje i neracionalno korištenje resursa, niska razina tehničko-tehnološke opremljenosti, mali broj grla stoke po jedinici poljoprivredne površine, pretežito mješovita ratarska proizvodnja, javlja se potreba za udruživanjem poljoprivrednih proizvođača. Udruživanje poljoprivrednih proizvođača način je za podizanje konkurentnosti kroz zastupanje zajedničkih interesa npr. objedinjena ponuda i potražnja u nabavi repromaterijala i prodaji proizvoda, mogućnost skladištenja i čuvanja usjeva do ostvarenja povoljnih uvjeta za prodaju i drugo. Jačanjem udruga poljoprivrednih proizvođača te njihovim unaprjeđenjem i razvitkom ostvaruju se širi ekonomski, socijalni i opći društveni interesi stanovništva na području djelovanja udruga.

2.2.2. Ciljevi mjere

- Povezivanje poljoprivrednih proizvođača,
- povećanje produktivnosti gospodarstava,
- smanjenje proizvodnih troškova.

2.2.3. Veza s mjerama Nacionalnog programa za ruralni razvitak Republike Srbije (NPRR)

Nacionalni program za ruralni razvitak Republike Srbije (NPRR) nije usvojen i stoga ova mjera nema vezu s istim.

2.2.4. Krajnji korisnici

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju registrirane udruge građana iz područja poljoprivrede koje su registrirane na području Grada Subotice, odnosno imaju sjedište ili ogranak na području Grada Subotice.

2.2.5. Ekonomska održivost

Za realizaciju ove mjere korisnik nije u obvezi podnositi biznis plan ili projekt o ekonomskoj održivosti ulaganja.

2.2.6. Opći kriteriji za korisnike

- Da je korisnik upisan u registar Agencije za gospodarske registre,
- da korisnik ima Statut ovjeren od strane AGR – a u kojem je utvrđeno da se ciljevi ostvaruju u području u kojem se program realizira,
- podnositelj prijave nema neispunjenih ugovornih obveza prema Gradu Subotici na temelju ranije potpisanih ugovora,

- da su programi/projekti usklađeni sa Strategijom lokalnog održivog razvitka grada Subotice.

2.2.7. Specifični kriteriji

Nema specifičnih kriterija za ovu mjeru.

2.2.8. Lista investicija za ovu mjeru

Šifra investicije	Naziv investicije
102.	Uspostavljanje i jačanje udruga u području poljoprivrede

2.2.9. Kriteriji selekcije

1. Duljina trajanja programa/projekta

- 1 mjesec (5 bodova)
- do 2 mjeseca (10 bodova)
- do 4 mjeseca (15 bodova)

2. Broj osoba koje se neposredno uključuju u program

- do 10 osoba (5 bodova)
- 11 – 30 osoba (10 bodova)
- preko 30 osoba (15 bodova)

3. Sufinanciranje iz drugih izvora

- 0% (0 bodova)
- do 10% (5 bodova)
- 11 – 30% (10 bodova)
- preko 30% (15 bodova)

4. Mogućnost razvijanja programa i njegova održivost

- ne (0 bodova)
- djelomično (10 bodova)
- da (15 bodova).

5. Ciljevi koji se postižu: opseg ispunjavanja javnog interesa, stupanj unaprjeđenja stanja u području u kojem se program provodi:

- nizak (5 bodova)
- srednji (10 bodova)
- visok (15 bodova).

6. Jesu li ranije korištena sredstva iz proračuna lokalne samouprave:

- ne (0 bodova)
- da (10 bodova).

2.2.10. Intenzitet potpore

Jedna udruga može konkurirati s jednim projektnim prijedlogom, a maksimalni iznos odobrenih sredstava po prijavi iznosi do 40.000,00 RSD.

2.2.11. Indikatori/pokazatelji

Redni broj	Naziv pokazatelja
1.	Broj odobrenih zahtjeva

2.2.12. Administrativna procedura

Grad Subotica formira Povjerenstvo za vrjednovanje i rangiranje podnesenih prijava po natječaju za financiranje programa udruga građana iz područja poljoprivrede. Povjerenstvo ima obvezu razmatrati prijave i o tomu sastaviti zapisnik temeljem kriterija za vrjednovanje i rangiranje prijava. Konačnu odluku o dodjeli sredstava donosi gradonačelnik temeljem prijedloga Povjerenstva. Prava i obveze između Grada Subotice i korisnika sredstava regulirat će se ugovorom.

2.3. Naziv mjere: Održivo korištenje poljoprivrednog zemljišta Šifra mjere: 201.1.

2.3.1. Obrazloženje

Kontrola plodnosti zemljišta kao mjera dobre poljoprivredne prakse, podrazumijeva da se potencijalne mogućnosti zemljišta za sjetvu/sadnju dobivaju temeljem kemijske analize zemljišta. Kontrolom plodnosti zemljišta analiziraju su sljedeći osnovni parametri: pH zemljišta u vodi i KCl, sadržaj CaCO_3 , sadržaj humusa, sadržaj ukupnog dušika i sadržaj lako pristupačnog fosfora i kalija. Poznavanje ovih svojstava zemljišta je jedan od bitnih preduvjeta pravilnog gospodarenja zemljištem, radi popravka fizičko-kemijskih osobina zemljišta i pravilnog odabira agrotehnike u cilju postizanja ekonomski isplative proizvodnje uz istodobnu zaštitu zemljišta kao prirodnog resursa.

2.3.2. Ciljevi mjere

- Povećanje produktivnosti gospodarstava,
- smanjenje proizvodnih troškova,
- zaštita zemljišta.

2.3.3. Veza s mjerama Nacionalnog programa za ruralni razvitak Republike Srbije (NPRR)

Nacionalni program za ruralni razvitak Republike Srbije (NPRR) nije usvojen i stoga ova mjera nema vezu s istim.

2.3.4. Krajnji korisnici

Fizičke osobe nositelji poljoprivrednog gospodarstva registrirani u Registru poljoprivrednih gospodarstava sukladno zakonu o poljoprivredi i ruralnom razvitku.

2.3.5. Ekonomska održivost

Za realizaciju ove mjere korisnik nije u obvezi podnositi biznis plan ili projekt o ekonomskoj održivosti ulaganja.

2.3.6. Opći kriteriji za korisnike

Usluga podrazumijeva kontrolu plodnosti zemljišta u vlasništvu ili najmu registriranih poljoprivrednih gospodarstava (fizičkih osoba) na području grada Subotice.

2.3.7. Specifični kriteriji

Nema specifičnih kriterija za ovu mjeru.

2.3.8. Lista investicija za ovu mjeru

Šifra investicije	Naziv investicije
201.1.3.	Unaprijeđena primjena dobre poljoprivredne prakse (agro-melioracijske mjere)

2.3.9. Kriteriji selekcije

Zahtjevi se odobravaju po vremenu i redoslijedu podnošenja i do utroška predviđenih sredstava za predmetnu mjeru.

2.3.10. Intenzitet potpore

Intenzitet potpore iznosi 100% ukupnih troškova.

2.3.11. Indikatori/pokazatelji

Redni broj	Naziv pokazatelja
1.	Broj odobrenih zahtjeva
2.	Broj uzoraka uzetih za kontrolu plodnosti zemljišta
3.	Broj čestica na kojima je izvršena kontrola plodnosti zemljišta
4.	Površina u ha na kojima je izvršena kontrola plodnosti zemljišta
5.	Broj izdanih preporuka gnojenja za razdoblje važenja analize

2.3.12. Administrativna procedura

Povjerenstvo formirano od strane grada Subotice, izvršit će izbor pružatelja usluge kontrole plodnosti zemljišta sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama. Pružatelj usluge mora posjedovati certifikat o akreditaciji laboratorija kojim se potvrđuje da organizacija ispunjava zahtjeve standarda CRPS ISO/IEC 17025 : od 2006, s priloženim opsegom akreditacije za navedene metode ispitivanja, izdane od strane Akreditacijskoga tijela Srbije (ATS), i mora imati u radnom odnosu, ili angažiranu drugim Ugovorom sukladno zakonu o radu, osobu koja ispunjava uvjete iz članka 8. Zakona o obavljanju savjetodavnih i stručnih poslova u području poljoprivrede („Sl. glasnik RS“, broj 30/10).

Svako registrirano gospodarstvo (fizička osoba) na području Grada Subotice moći će podnijeti zahtjev za kontrolu plodnosti zemljišta. Sredstva se odobravaju korisnicima koji ispunjavaju uvjete, redom temeljem podnesenih kompletnih zahtjeva do utroška raspoloživih sredstava.

2.4. Naziv mjere: Poticaji za promotivne aktivnosti u poljoprivredi i ruralnom razvitku Šifra mjere: 402

2.4.1. Obrazloženje

Tradicionalne seoske manifestacije pridonose jačanju lokalnih zajednica, održanju seoskih običaja i tradicije kao i očuvanju kulturne baštine koje su povezane s poljoprivrednom proizvodnjom. Održavanje seoskih manifestacija koje su vezane za poljoprivredu, preradu poljoprivrednih proizvoda, prehranu i ruralni razvitak sufinancirat će se radi promocije poljoprivrednih proizvoda, proširenja tržišta za domaće proizvode, kao i radi lakšeg povezivanja osoba u poljoprivredi (proizvođači, prerađivači, prodavači, kupci).

2.4.2. Ciljevi mjere

- Jačanje kapaciteta i promocija ruralnih sredina,
- povezivanje poljoprivrednih proizvođača, prerađivača.

2.4.3. Veza s mjerama Nacionalnog programa za ruralni razvitak Republike Srbije (NPRR)

Nacionalni program za ruralni razvitak Republike Srbije (NPRR) nije usvojen i stoga ova mjera nema vezu sa istim.

2.4.4. Krajnji korisnici

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju registrirane udruge građana iz područja poljoprivrede koje su registrirane na području Grada Subotice, odnosno imaju sjedište ili ogranak na području Grada Subotice.

2.4.5. Ekonomska održivost

Za realizaciju ove mjere korisnik nije u obvezi podnositi biznis plan ili projekt o ekonomskoj održivosti ulaganja.

2.4.6. Opći kriteriji za korisnike

- Da je korisnik upisan u registar Agencije za gospodarske registre,
- da korisnik ima Statut ovjeren od strane AGR – a u kojem je utvrđeno da se ciljevi ostvaruju u području u kojem se program realizira,
- podnositelj prijave nema neispunjenih ugovornih obveza prema Gradu Subotici na temelju ranije potpisanih ugovora,
- da su programi/projekti usklađeni sa Strategijom lokalno održivog razvitka grada Subotice.

2.4.7. Specifični kriteriji

Nema specifičnih kriterija za ovu mjeru.

2.4.8. Lista investicija za ovu mjeru

Šifra investicije	Naziv investicije
402.1.	Informativne aktivnosti: sajmovi, izložbe, manifestacije, studijska putovanja

2.4.9. Kriteriji selekcije

1. Duljina trajanja programa/projekta

- 1 mjesec (5 bodova)
- do 2 mjeseca (10 bodova)
- do 4 mjeseca (15 bodova)

2. Broj osoba koje se neposredno uključuju u program

- do 10 osoba (5 bodova)
- 11 – 30 osoba (10 bodova)
- preko 30 osoba (15 bodova)

3. Sufinanciranje iz drugih izvora

- 0% (0 bodova)
- do 10% (5 bodova)
- 11 – 30% (10 bodova)
- preko 30% (15 bodova)

4. Mogućnost razvijanja programa i njegova održivost

- ne (0 bodova)
- djelomično (10 bodova)
- da (15 bodova)

5. Ciljevi koji se postižu: opseg ispunjavanja javnog interesa, stupanj unaprjeđenja stanja u području u kojem se program provodi

- nizak (5 bodova)
- srednji (10 bodova)
- visok (15 bodova)

6. Jesu li ranije korištena sredstva iz proračuna lokalne samouprave
- ne (0 bodova)
  - da (10 bodova).

2.4.10. Intenzitet potpore

Jedna udruga može konkurirati s jednim projektnim prijedlogom, a maksimalni iznos odobrenih sredstava po prijavi iznosi do 200.000,00 RSD.

2.4.11. Indikatori/pokazatelji

Redni broj	Naziv pokazatelja
1.	Broj održanih manifestacija u formi sajмова i izložbi
2.	Broj održanih lokalno – tradicionalnih manifestacija

2.4.12. Administrativna procedura

Grad Subotica formira Povjerenstvo za vrjednovanje i rangiranje podnesenih prijava po natječaju za financiranje programa udruga građana iz područja poljoprivrede. Povjerenstvo ima obvezu razmatrati prijave i o tomu sastaviti zapisnik temeljem kriterija za vrjednovanje i rangiranje prijava. Konačnu odluku o dodjeli sredstava donosi gradonačelnik temeljem prijedloga Povjerenstva. Prava i obveze između Grada Subotice i korisnika sredstava regulirat će se ugovorom.

III. Identifikacijska karta

Tablica: Opći podaci i pokazatelji

Naziv pokazatelja	Vrijednost, opis pokazatelja	Izvor podatka i godina
OPĆI PODATCI		
Administrativni i geografski položaj		
Autonomna pokrajina	Vojvodina	Ustav RS
Regija	Bačka	rzs*
Oblast	Sjeverno-bački okrug	rzs*
Grad ili općina	Subotica	rzs*
Površina	1.007,36	rzs*
Broj naselja	37	rzs*
Broj katastarskih općina	11	rzs*
Broj područja s otežanim uvjetima rada u poljoprivredi POURP ⁷	-	Pravilnik
Demografski pokazatelji		
Broj stanovnika	141.554	rzs**
Broj kućanstava	54.070	rzs*
Gustoća naseljenosti (broj stanovnika / površina, km ²)	140	
Promjena broja stanovnika 2011:2002 (2011/2002*100 – 100)	- 7,04	rzs**
- u ruralnim područjima AP/JLS	-	rzs**
Udio stanovništva mlađeg od 15 godina	14,26	rzs**
Udio stanovništva starijeg od 65 godina	15,13	rzs**
Prosječna dob	42	rzs*
Indeks starenja ⁸	122	rzs*
Bez školske spreme i s nepotpunim osnovnim obrazovanjem	12,11	rzs*
Osnovno obrazovanje	23,33	rzs*
Srednje obrazovanje	49,13	rzs*
Više i visoko obrazovanje	13,39	rzs*
Udio poljoprivrednog u ukupnom stanovništvu	18,50	procjena

⁷ Navesti jesu li na području AP/JLS identificirana naseljena mjesta ili cijelo područje općine, odnosno sva naseljena mjesta na području općine koja ispunjavaju bar jedan od kriterija navedenih u **Pravilniku o područjima s otežanim uvjetima rada u poljoprivredi** („Službeni glasnik RS“, broj 29/13) koja se mogu okarakterizirati kao područja s otežanim uvjetima rada u poljoprivredi (POURP), imajući u vidu da je MPZZS posredstvom nacionalnog strateškog dokumenta prepoznalo potrebu da se kroz sustav potpore uvažavaju okolnosti za poljoprivrednu proizvodnju koje postoje u ovim područjima.

⁸ Odnos broja starog (60 i više godina) i mladog (0-19 godina) stanovništva.

Prirodni uvjeti		
Reljef (ravničarski, brežuljkasti, brdski, planinski)	Ravničarski	interni
Prevladavajući pedološki tipovi zemljišta i bonitetna klasa ⁹	Crnica I., II. i III. klasa, livadska i ritska crnica i pijesak	interni
Klima (umjereno-kontinentalna, subplaninska, ...)	Umjereno kontinentalna	interni
Prosječna količina padalina	600 - 650	interni
Srednja godišnja temperatura	12,1	interni
Hidrografija (površinske i podzemne vode)	-	interni
Površina pod šumom	4.457,76	rzs*
Udio površina pod šumom u ukupnoj površini AP/JLS	4,43	rzs*
Pošumljene površine u prethodnoj godini	12	rzs*
Posječena drvena masa	Listopadna drva: 4.144 Četinari: 4.557	rzs*
POKAZATELJI RAZVITKA POLJOPRIVREDE		
Stanje resursa		
Ukupni broj poljoprivrednih gospodarstava:	12.000	rzs***
Broj registriranih poljoprivrednih gospodarstava (RPG):	6.626	Uprava za riznicu ¹⁰
- obiteljska poljoprivredna gospodarstva	6.500	
- pravne osobe i poduzetnici	126	
Korišteno poljoprivredno zemljište (KPZ)	79.218	rzs***
Udio KPZ u ukupnoj površini JLS	78,63	
Oranice i vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade i pašnjaci, ostalo ¹¹	Oranice i vrtovi: 71.599 Voćnjaci: 2.842 Vinogradi: 520 Livade i pašnjaci: 1.496	rzs***
Žita, industrijsko bilje, povrće, krmno bilje, ostalo ¹²	Žita: 56.632 Ind. bilje: 10.383 Povrće: 1.762 Krmno bilje: 5.611	rzs***
Prosječna veličina posjeda (KPZ) po gospodarstvu	4	rzs***

⁹ Prema **Pravilniku o katastarskom klasiranju i bonitiranju zemljišta** („Službeni glasnik RS“, broj 63/2014).

¹⁰ Ustrojbena jedinica Uprave za riznicu na području JLS.

¹¹ Okućnica, rasadnici i dr.

¹² Cvijeće i ukrasno bilje, ugari i dr.

Obuhvaćenost poljoprivrednog zemljišta komasacijom	8.590	interni
Obuhvaćenost zemljišta nekim vidom udruživanja	-	interni
Poljoprivredna gospodarstva koja navodnjavaju KPZ	817	rzs***
Odvodnjavana površina KPZ	88.890	interni
Navodnjavana površina KPZ	2.219	rzs***
Površina polj. zemljišta u državnom vlasništvu na području AP ¹³	18.319,1061	interni
Površina polj. zemljišta u državnom vlasništvu koja se daje u najam:	14.695,2441	interni
fizičke osobe	76,87	interni
pravne osobe	23,13	
Goveda, svinje, ovce i koze, perad, košnice pčela	Goveda: 19.896 Svinje: 77.606 Ovce: 12.989 Konji: 665 Perad: 568.542 Košnice: 5.235	rzs***
Traktori, kombajni, priključni strojevi	Traktori: 5.534 Kombajni: 615 Priklj. strojevi: 20.683	rzs***
Poljoprivredni objekti ¹⁴	Za stoku: 11.429 Za usjeve: 5.080 Za mehanizaciju: 1.861	rzs***
Hladnjače, sušare, staklenici i plastenici	Hladnjače: 136 Sušare: 16 Staklenici: 50 Plastenici: 909	rzs***
Uporaba min. gnojiva, stajskog gnojiva i sredstava za zaštitu bilja	Min. đ.: 4.070 PG (58.973 ha) Stajsko gnojivo: 3.615 PG (12.739 ha) Sredstva za zaštitu: 5.010 PG (62.079 ha)	rzs***
Članovi gospodarstva ¹⁵ i stalno zaposleni na gospodarstvu:	13.798	rzs***

¹³ Uključujući i utrine i pašnjake koji su vraćeni seoskim zajednicama na korištenje.

¹⁴ Poljoprivredni objekti za smještaj: stoke, poljoprivrednih proizvoda na gospodarstvu (koševi za kukuruz, hambari i silosi), i poljoprivrednih strojeva i opreme.

¹⁵ Uključujući i nositelja poljoprivrednog gospodarstva.

(na obiteljskom PG: na gospodarstvu pravne osobe / poduzetnika)		rzs***
Godišnje radne jedinice ¹⁶	7.528	rzs***
Zemljoradničke zadruge i udruge poljoprivrednika ¹⁷	22 zemljoradničke zadruge 8 udruga poljoprivrednika 1 udruga odgajivača svinja 1 udruga pčelara	interni
Proizvodnja poljoprivrednih proizvoda¹⁸:		
- biljna proizvodnja	Kukuruz: 391.737 Pšenica: 130.152 Šeć. repa: 90.303 Suncokret: 24.684 Jabuke: 16.160 Šljive: 5.868 Breskve: 1.584	rzs***
- stočarska proizvodnja	Mlijeko: 21.183.000 l	interni
POKAZATELJI RURALNOG RAZVITKA		
Ruralna infrastruktura		
<i>Prometna infrastruktura</i>		
Duljina cesta ¹⁹	431	rzs*
Pošte i telefonski pretplatnici	Broj pošti: 35 Tel. pretplatnici: 52.086	rzs*
<i>Vodoprivredna infrastruktura</i>		
Kućanstva priključena na vodovodnu mrežu	49.835	rzs*
Kućanstva priključena na kanalizacijsku mrežu	32.021	rzs*
Ukupne ispuštene otpadne vode	5.517.000	rzs*
Pročišćene otpadne vode	5.494.000	rzs*
<i>Energetska infrastruktura</i>		
Proizvodnja i opskrba električnom energijom ²⁰	-	interni

¹⁶ Jedinica mjere koja predstavlja količinu ljudskog rada utrošenu za obavljanje poljoprivredne djelatnosti na gospodarstvu; predstavlja ekvivalent rada jedne osobe, tj. puno radno vrijeme u jednoj godini: 8 sati dnevno, 225 radnih dana u godini.

¹⁷ Navesti broj registriranih zadružnih organizacija i udruga poljoprivrednih proizvođača, aktivno funkcionalnih na području AP/JLS

¹⁸ Ostvareni opseg proizvodnje najznačajnijih poljoprivrednih proizvoda s gledišta AP/JLS.

¹⁹ Navesti ukupnu duljinu cesta na području AP/JLS (uključujući državne ceste I. i II. reda i općinske ceste).

²⁰ Navesti broj objekata za proizvodnju (hidroelektrane, termoelektrane i dr.), transformaciju i prijenos električne energije na području AP/JLS.

<i>Socijalna infrastruktura</i>		
Objekti obrazovne infrastrukture ²¹	Predškolski objekti: 4 Osnovne škole: 21 Srednje škole: 11 Više škole i fakulteti: 10	rzs*
Broj stanovnika na jednog liječnika	416	rzs*
Broj korisnika socijalne skrbi	9.966	rzs*
Diversifikacija ruralne ekonomije		
Zaposleni u sektoru poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede ²²	13.798	rzs* rzs***
Gospodarstva koja obavljaju druge profitabilne aktivnosti ²³	445	rzs***
Turisti i prosječni broj noćenja turista ²⁴ na području AP/JLS	Br. turista: 56.058 Br. noćenja: 100.000	rzs*
Transfer znanja i informacija		
Poljoprivredna savjetodavna stručna služba	Da	interni
Poljoprivredna gospodarstva uključena u savjetodavni sustav ²⁵	Odabrana PG: 250 Ostala PG: 6.376	PSSS

RZS* - „Općine i regije u Republici Srbiji“, Republički zavod za statistiku, www.webrzs.stat.gov.rs

RZS** - Popis stanovništva 2011., Republički zavod za statistiku, www.webrzs.stat.gov.rs

RZS*** - Popis poljoprivrede 2012. (Knjiga popisa 1 i Knjiga popisa 2), Republički zavod za statistiku, www.webrzs.stat.gov.rs

²¹ Ustanove za djecu predškolske dobi, osnovne i srednje škole, visoke škole i fakulteti na području AP/JLS.

²² Na poljoprivrednim gospodarstvima i gospodarskim društvima, poduzećima, ustanovama, zadrugama, organizacijama i dr.

²³ Osim poljoprivredne, a u svezi su s gospodarstvom (npr. prerada poljoprivrednih proizvoda, ruralni turizam, aktivnosti u šumarstvu, obrada drveta, narodna radinost, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, uzgoj ribe i dr.).

²⁴ Tuzemni i inozemni.

²⁵ Navesti broj odabranih poljoprivrednih gospodarstava koja se intenzivno prate više puta godišnje i broj ostalih poljoprivrednih gospodarstava koja se uključuju u savjetodavni sustav na druge načine, uglavnom preko sudjelovanja na grupnim predavanjima i kroz povremene posjete savjetodavaca poljoprivrednim gospodarstvima.